

СЕЛЕКЦІЯ КОРІВ ЗА ТРИВАЛІСТЮ ГОСПОДАРСЬКОГО ВИКОРИСТАННЯ ТА ДОВІЧНОЮ ПРОДУКТИВНІСТЮ ПРИ КОНСОЛІДАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Українська чорно-ряба молочна порода створена шляхом відтворного схрещування місцевої чорно-рябої худоби з кращою світовою молочною породою — голштинською. Тварини нової породи, порівняно із ровесниками вихідної породи, характеризуються вищою інтенсивністю росту, молочною продуктивністю, кращим розвитком вимені, пристосованістю до машинного доїння, молочним типом екстер'єру та перевагами за деякими іншими господарськи корисними ознаками, що забезпечує вищу ефективність їх використання і конкурентоспроможність. Разом з тим, рентабельність галузі молочного скотарства зумовлюється не лише високим генетичним потенціалом продуктивності та максимальним ступенем його реалізації тваринами нової породи, але й, значною мірою, тривалістю господарського використання корів, що дає змогу зменшити витрати на їх вирощування відносно довічної продуктивності. Тому важливим слід вважати визначення можливості та шляхів селекції за довічною продуктивністю корів при відтворному схрещуванні та консолідації української чорно-рябої молочної породи.

Дослідження проведені за матеріалами первинного обліку стада племзаводу «Олександрівка». Проаналізовано пожиттєві результати господарського використання понад 2000 корів вихідної чорно-рябої та створеної української чорно-рябої молочної порід проміжної та кінцевої структури умовної кровності за голштинською, що вибули зі стада протягом останніх 15 років. Середній надій усієї вибірки корів за 305 днів першої лактації становив $3931 \pm 41,2$ кг із вмістом $3,71 \pm 0,008\%$ жиру за віку першого отелення $925 \pm 6,5$ днів. За кращу лактацію у середньому надоєно $6126 \pm 67,5$ кг молока із вмістом $3,75\%$ жиру. Середня

© Ю.П. Полупан, О.В. Семенко,
Г.Г. Кобельська, 1999

Розведення і генетика тварин. 1999. Вип. 31 – 32

тривалість життя корів становила $2476 \pm 33,2$ днів (близько 6,8 років), впродовж яких їх використовували протягом 3,94 лактації. Середній довічний надій становив $20184 \pm 489,9$ кг молока із вмістом $3,74 \pm 0,008\%$ і виходом $897,8 \pm 56,29$ кг молочного жиру. За один день життя від корів у середньому надоєно $7,43 \pm 0,111$ кг молока, за один день господарського використання і лактування — відповідно $12,79 \pm 0,125$ та $15,82 \pm 0,134$ кг.

Встановлено високий рівень мінливості за тривалістю використання та довічною продуктивністю корів (22 — 159%), що свідчить про широкі можливості для відбору. Виявлено високий рівень генетичної зумовленості позитивних показників, що підтверджується значною диференціацією між групами корів різної умовної кровності за голштинами та напівсестер за батьком. У багатьох випадках міжгрупова різниця високо вірогідна ($P < 0,001$). Визначено бугаїв-поліпшувачів та погіршувачів за позитивними показниками дочок, що, на нашу думку, слід враховувати при закладанні та галуженні заводських ліній і консолідації новоствореної породи.

Найвищою тривалістю життя, господарського використання та лактування характеризуються напівкровні помісні тварини. Помісні корови другого покоління (75% за голштином) наближаються за даними показниками до тварин вихідної чорно-рябої породи, а від зворотного схрещування (25% за голштином) навіть значно поступаються їм. За довічним надоєм, виходом і вмістом молочного жиру 3/4-кровні помісні тварини переважають напівкровних, що зумовлено значно вищими надоями на один день життя, господарського використання і лактування. У цілому, аналіз позитивних показників помісних тварин різної умовної кровності підтверджує думку про те, що гетерозис проявляється насамперед за показниками резистентності, відтворної здатності та життєздатності, які зумовлюють тривалість використання, і значно рідше та меншою мірою — за ознаками продуктивності.

Отже, проведені дослідження свідчать про можливість та доцільність селекції за тривалістю господарського використання та позитивною продуктивністю при консолідації української чорно-рябої молочної породи.

Інститут розведення і генетики тварин УААН